

Tjänsteutlåtande Nr: 2023-22

Utfärdat 2023-02-27

Diarienummer 0426/23

Handläggare: Saida Charafi

Telefon: 031-367 00 33

E-post: saida.charafi@educ.goteborg.se

UBF - Inriktning gällande organisation av gymnasieskola och anpassad gymnasieskola år 1 läsåret 2024/2025

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

Att fastställa förvaltningens förslag till inriktning gällande organisation av nationella program år 1, introduktionsprogram och anpassad gymnasieskola år 1 läsåret 2024/2025.

Sammanfattning

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet 16-åringar i Göteborg med 137 personer mellan åren 2023 och 2024.

Inriktningen inför läsåret 2024/2025 är att en väntad elevökning främst omhändertas genom en expansion av Polhemsgymnasiet, då behov av nya platser bedöms gälla för högskoleförberedande program. I nuläget bedömer förvaltningen att behov av utökning av platser på yrkesprogram kan omhändertas inom befintliga gymnasieskolor med yrkesprogram. Prognosticerad elevökning inom introduktionsprogrammen förväntas kunna omhändertas inom befintlig organisation på gymnasieskolorna.

Förvaltningens bedömning är att anpassad gymnasieskola får en ökning med cirka 40 elever till och med läsåret 2024/2025, vilket är en betydande ökning. För att kunna möta en förväntad elevökning inför läsåret 2024/2025 och framåt inom anpassade gymnasieskolorna pågår en förstudie¹ under 2023 som innefattar att utreda möjliga lösningar inför det kommande utökade lokalbehovet.

Det planeras start med en ny särskild variant med inriktning *Bild och form* på Naturvetenskapsprogrammet på Schillerska gymnasiet inför läsåret 2024/2025, för övrigt är planen att bibehålla nuvarande programutbud på förvaltningens gymnasieskolor.

¹ UBN 2022-03-22 § 56 0253/22

Bedömning ur ekonomisk dimension

En förväntad elevökning på befintliga program och skolor bidrar till en effektivare resursanvändning. Osäkerheten och fluktuationerna inom introduktionsprogrammen ger ekonomiskt och organisatoriskt svårare planeringsförutsättningar vilket förvaltningen behöver ta höjd för. Utökningen och utvecklingen av utbildningsplatser på Polhemsgymnasiet innebär investeringar och höjda hyreskostnader som fortsatt ska rymmas inom förvaltningens budgetram.

Den förväntade elevökningen för anpassade gymnasieskolan bidrar till ökade lokalkostnader då befintliga lokaler inte rymmer hela ökningen. Lokalanpassningar på individ och gruppnivå driver kostnader under 2024/2025 beroende på elevunderlag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att möta elevernas önskemål och behov genom att erbjuda ett brett utbud. Elevernas utbildning ska leda dem mot önskat mål genom att förbereda dem för fortsatta studier eller arbetslivet samt ge dem goda förutsättningar att bli aktiva samhällsmedborgare. I FN:s konvention om barnets rättigheter fastslås barns rätt till utveckling och utbildning i artikel 6 och 28. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barnets övriga rättigheter, då en fullföljd grund- och gymnasieutbildning är en friskfaktor som ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, bättre hälsa, meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet. Gymnasieskolorna i Göteborg möter en stor variation i elevers bakgrund och förutsättningar för lärande, därför finns det utbildningar på förvaltningens skolor som är särskilt utformade för elever i behov av extra anpassningar och stöd i sina studier för att fler elever ska kunna ges möjlighet att nå målen med utbildningen.

Samverkan

Förslaget samverkas i facklig samverkansgrupp 2023-03-13.

Bilagor

1. Befolkningsprognos 2021–2031 GR-kommuner 22-05-20.
2. Matris över planerad organisation för nationella program, introduktionsprogram och Anpassad gymnasieskola 2024–2025.
3. Huvudmannens plan för introduktionsprogrammen 2020–2023.

Ärendet

Utbildningsnämnden beslutar om inriktning gällande organisation av nationella program år 1, introduktionsprogram och anpassad gymnasieskola år 1 läsåret 2024/2025.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen följer elevutvecklingen i egen regi och fristående skolor och tar del av befolkningsprognoser för att kunna planera framtida utbildningsbehov.

Utbildningsnämnden antog Lokalbehovsplan 2022² som beskriver det prognosticerade behovet av utbildningsplatser inom gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildning de kommande 15 åren. Av lokalbehovsplanen framgår att det finns ett behov av nya utbildningsplatser de kommande åren och enligt Göteborgsregionens befolkningsprognos från 2022-05-20, se bilaga 1, ökar antalet 16-åringar i regionen med 299 personer och i Göteborg med 137 personer mellan åren 2023 och 2024. Inför 2024/2025 fortsätter utökning och utveckling av Polhemsgymnasiet i hus Äran³ som innebär att kapaciteten utökas med ca 600 utbildningsplatser från läsåret 2023/2024 fram till läsåret 2026/2027.

Genom detta möts det ökade behovet av utbildningsplatser på högskoleförberedande program. I nuläget bedömer förvaltningen att behovet av utökning av platser på yrkesprogram blir marginell och kan omhändertas inom befintliga gymnasieskolor med yrkesprogram. Utöver utökningen av platser på Polhemsgymnasiet pågår en förstudie (fas 2.) om utökning av utbildningsplatser på Hvitfeldtska gymnasiet⁴. Prognosticerad elevökning inom introduktionsprogrammen förväntas omhändertas inom befintlig organisation på gymnasieskolorna.

I nuläget är bedömningen att anpassad gymnasieskola får en ökning med cirka 40 elever till och med läsåret 2024/2025, vilket är en betydande ökning. För att kunna möta en förväntad elevökning inför läsåret 2024/2025 och framåt inom anpassade gymnasieskolan pågår en förstudie⁵ under 2023 som innefattar att utreda möjliga lösningar inför det kommande utökade lokalbehovet.

I december 2023 påbörjar eleverna valet till gymnasieskolan inför läsåret 2024/2025. I planeringsarbetet följer förvaltningen sedan utfallet av valet och elevernas behörighet till de olika programmen under perioden februari-juni 2024. Förvaltningen tar utifrån detta fram underlag för beslut om organisation läsåret 2024/2025 till nämndens sammanträde i juni 2024.

Organisation läsåret 2024/2025

Anpassad gymnasieskola

Under läsåret 2024/2025 fortsätter arbetet med utvecklingen av tillkommande skolenhet Hökegården AG 2, efter uppdelningen av Hökegården i mars 2023. Den planerade organisationen läsåret 2024/2025 finns presenterad i bilaga 2.

² UBN 2022-06-21 §127

³ UBN 2020-10-21 § 191

⁴ UBN 2022-11-02 § 197

⁵ UBN 2022-03-22 § 56 0253/22

Gymnasieskolans nationella program

I nuläget planeras start av en ny särskild variant med inriktning *Bild och form* på Naturvetenskapsprogrammet på Schillerska gymnasiet inför läsåret 2024/2025, därutöver planeras varken nystart eller avveckling av nationella program på utbildningsförvaltningens gymnasieskolor. Förändringar kan dock behöva göras utifrån utfallet av gymnasievalet. Den planerade organisationen läsåret 2024/2025 finns presenterad i bilaga 2.

Lagändringar som förväntas påverka organisationen framöver

Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen⁶ för regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning⁷. Ändringarna i skollagen innebär att huvudmän som bedriver utbildning på gymnasial nivå ska väga in både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Det innebär att arbetsmarknadens behov ska få betydelse när kommuner, enskilda huvudmän och regioner planerar och dimensionerar vissa utbildningar inom gymnasieskolan. Lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025. Skolverket tar fram implementeringsinsatser för att förbereda huvudmän och regioner på reformen. Förvaltningen följer utvecklingen och har en beredskap inför att lagen träder i kraft och börjar tillämpas.

Enligt lagrådsremissen *Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program*⁸ föreslås den gymnasiala utbildningen till olika hantverksyrken delas upp i olika utbildningar. När beslut fattas kommer det innebära att hantverksprogrammet upphör som nationellt program och att ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet införs. När det gäller hantverksprogrammets inriktning *textil och design* anser Skolverket att en ny inriktning med utbildning mot modedesign i stället kan införas på det högskoleförberedande estetiska programmet. Lagen föreslås träda i kraft den 15 juli 2023 och förväntas tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Burgårdens gymnasium förbereder därmed en start av estetiska programmet med inriktning *modedesign* för att ersätta hantverksprogrammets inriktning *textil och design*. Vidare planeras också ansökan till en Riksrekryterande utbildning med egna examensmål för att behålla den hantverksmässiga yrkesutbildningen. Under hösten 2023 tar Burgårdens gymnasium fram förslag till den Riksrekryterande utbildningen för att lämna in ansökan i september 2023.

Godkända avvikelser från programstrukturen

Göteborgs Stad har av Skolverket godkännande att bedriva utbildningar med godkända avvikelser från programstrukturen på fyra nationella program. Förvaltningen avser att bedriva dessa utbildningar läsåret 2024/2025.

- Särskild variant med inriktning *Husbyggnad* på Bygg- och anläggningsprogrammet, Bräcke gymnasiet.

⁶ SFS 2010:800

⁷ Prop. 2021/22:159: Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning.

⁸ Lagrådsremiss (2023-02-17). *Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagradsremiss/2023/02/nagra-andringar-som-ror-gymnasieskolans-nationella-program-och-amnen/>

- Spetsutbildning på Estetiska programmet med inriktning *Bild och form*, Schillerska gymnasiet.
- Särskild variant med inriktning *Bild och form* på Naturvetenskapsprogrammet, Schillerska gymnasiet. Ny från läsåret 2024/2025.
- Spetsutbildning på Estetiska programmet med inriktning *Musik*, Hvitfeldtska gymnasiet
- Spetsutbildning på Naturvetenskapsprogrammet med inriktning *Matematik*, Hvitfeldtska gymnasiet.
- Spetsutbildning på Samhällsvetenskapsprogrammet med inriktning *Engelska*, IHGR.

Spetsutbildning inriktning matematik och inriktning engelska ingår i Skolverkets försöksverksamhet med spetsutbildning i gymnasieskolan⁹. Spetsutbildningarna inom Estetiska programmet finns reglerat i 5 kap. 1§ Gymnasieförordningen.

Idrotts- och riksidrottsutbildningar

I promemorian *Idrottsutbildningar inom gymnasieskolan och gymnasiesärskola*¹⁰ föreslår Utbildningsdepartementet att de nationella idrottsutbildningarna (NIU) ska avvecklas och att det endast ska finnas en typ av utbildning med specialidrott. Bestämmelserna föreslogs träda i kraft den 1 januari 2022 men ännu finns inget beslut i frågan. I planeringen av idrottsutbildningar förhåller sig förvaltningen till det nuvarande regelverket, men följer utvecklingen av förslaget då utfallet kan komma att påverka organisationen framöver. Utifrån gällande bestämmelser planeras inga förändringar av nuvarande NIU- och RIG-utbildningar inför läsåret 2024/2025.

Introduktionsprogrammen

Introduktionsprogrammen (IM) har fyra program som ska leda till vidare studier, arbete eller annan verksamhet. Hemkommunen ansvarar för att sökande som saknar behörighet till ett nationellt program erbjuds yrkesintroduktion (IMY), individuellt alternativ (IMA), programinriktat val (IMV) eller språkintröduktion (IMS). Se Huvudmannens plan för introduktionsprogrammen 2020–2023, bilaga 3, för mer information om huvudmannens målsättning med utbildning på respektive introduktionsprogram samt hur dessa är organiserade.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet 16-åringar i Göteborg med ca 137 personer mellan åren 2023 och 2024 vilket i sig borde leda till endast en marginell ökning av elever till gymnasieskolans introduktionsprogram. Andra faktorer, som måluppfyllelsen från grundskolan, politiska beslut och händelser i världen, kan dock ge en betydligt större effekt på antalet elever som har rätt till en plats på ett introduktionsprogram. Om det till exempel sker en markant ökning gällande tillströmningen av nyanlända elever behöver förvaltningen anpassa organisationen för språkintröduktionsprogrammet. Diagram 1 visar elevutvecklingen inom introduktionsprogrammen från hösten 2019 till 2022.

⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/anordna-och-administrera-utbildning/anordna-utbildning-pa-gymnasieniva/forsoksverksamhet-gymn/forsoksverksamhet-med-spetsutbildning-i-gymnasiet>

¹⁰ Regeringskansliet (2020-07-17). *Idrottsutbildningar i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan*. (U2020/04134/GV). <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2020/07/idrottsutbildningar-i-gymnasie--och-gymnasiesarskolan/>

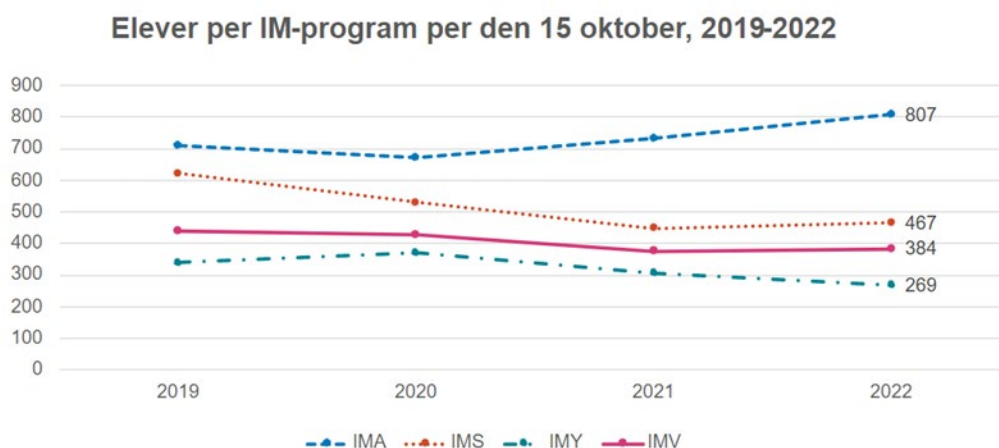

Diagram 1 Elevutveckling på introduktionsprogram hösten 2019 till hösten 2022

Yrkesintroduktion vänder sig till elever som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram. Utbildningen på yrkesintroduktion måste anpassas efter elevernas behov och målsättningar samt efter arbetsmarknadens behov och det måste därför finnas möjlighet att rikta utbildningen mot behörighet i ett yrkesprogram eller mot anställningsbarhet inom ett visst yrkesområde. Inom ramen för yrkesintroduktionsprogrammet anordnas också yrkespaket med en lärlingsliknande struktur och riktar sig företrädesvis till elever som redan gått en tid på ett introduktionsprogram vars främsta mål är att utbildningen ska leda till arbete.

Individuellt alternativ vänder sig i första hand till ungdomar som inte är behöriga till ett nationellt program och som är i behov av mycket stöd och motivationshöjande insatser eller till ungdomar som vill ha en mer allmänt inriktad utbildning som förbereder dem för annan utbildning. Under de senaste åren har behovet av utbildningsplatser på individuellt alternativ ökat i allmänhet och förvaltningen har särskilt noterat att det gäller utbildningsplatser för ungdomar från grundskolan som har ett omfattande stödbehov. Förvaltningen behöver ha en god beredskap för att möta behovet av dessa utbildningsplatser även till läsåret 2024/2025.

Det har även skett en utveckling av individuellt alternativ genom möjlighet till profilering inom utbildningen. Exempelvis kan yrkesprofilering innebära kurser inom ett visst yrkesområde och/eller praktik och ses både som en del i lärandet och som en motivationshöjande insats. Vidare har efterfrågan av platser för elever med mycket omfattande behov av stöd och anpassningar ökat. Denna målgrupp återfinns inom profilerna extra stöd och anpassning (IMA ESA) och autismspektra tillstånd (IMA AST).

Programinriktat val syftar till att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och ska så snart som möjligt kunna antas till det nationella programmet. Programinriktat val erbjuds på de flesta yrkesprogrammen med undantag för Naturbruksprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt EI- och energiprogrammet. Programinriktat val mot de högskoleförberedande programmen erbjuds inom samhällsvetenskap, naturvetenskap och ekonomi. Målet med utbildningen är behörighet till ett nationellt program och en stor andel elever som går programinriktat val tar examen eller får ett studiebevis efter tre eller fyra år.

Språkin introduktion vänder sig till nyanlända ungdomar. Tyngdpunkten inom utbildningen är det svenska språket men eleverna får även läsa andra ämnen för att sedan kunna gå vidare till annat program inom gymnasieskolan eller till annan utbildning. Sedan mars 2020 har antalet aktuella elever till Språkin introduktion legat kvar jämn nivå, så även läsåret 2022/2023.

Hur utvecklingen av det pågående kriget i Ukraina kommer att påverka flyktingströmmar i Europa och Sverige de närmaste åren är ännu oklart, men en beredskap finns för en eventuell ny våg av flyktingar i samverkan med berörda förvaltningar inom staden. Förvaltningen följer fortsatt Migrationsverkets prognoser och planeringen framåt behöver anpassas kontinuerligt efter rådande läge.

Förvaltningens samlade bedömning

Inför läsåret 2024/2025 bedömer förvaltningen att den prognosticerade ökningen av antalet 16-åringar till gymnasieskolan möts genom den fortsatta utökningen av utbildningsplatser på Polhemsgymnasiet. I nuläget planeras start med en ny särskild variant med inriktning *Bild och form* på Naturvetenskapsprogrammet på Schillerska gymnasiet inför läsåret 2024/2025, för övrigt bibehålls programutbudet på förvaltningens skolor. Antalet utbildningsplatser anpassas efter elevernas val samtidigt som ett brett programutbud bibehålls. Förvaltningen behöver även säkerställa att det finns kapacitet att ta emot de elever som har rätt till ett introduktionsprogram.

För att kunna möta en förväntad elevökning inför läsåret 2024/2025 inom anpassade gymnasieskolan pågår en förstudie under 2023 gällande det kommande lokalbehovet.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef Planering och utveckling